

מספרות המחקר

Zion / ציון, Vol. ט (תשנ"ט), (סד, חוברת ג'), pp. 415-417

Published by: [Historical Society of Israel/](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70034011>

Accessed: 29/11/2011 07:43

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion /*.

<http://www.jstor.org>

מספרות המוזקר

הציגו המוסלמים בדומה לביקורת המקרא המדעית. הם עסקו גם בביקורת הנוסח, בביקורת היסטורית ובביקורת ספרותית. ייתכן שיסודות ביקורתיים מוסלמיים אלה חדרו אל ראשית ביקורת המקרא באירופה בעת החדשה, ועל ידי כך נשזרים עולמות שונים ונפתחת זווית ראייה לא ידועה על המקרא.

דן מכמן, השואה וחקרה. המשגה, מינוח וסוגיות יסוד, מורשת: בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ, בית לוחמי הגטאות ע"ש יצחק קצנלסון, יד ושם – רשות הזכרון לשואה ולגבורה, תל אביב תשנ"ח, 288 עמ', מפתח.

אוסף מאמרים מתודולוגיים על מספר סוגיות יסוד בחקר השואה. המאמרים בוחנים את התכונה היהודית ותפקודה בתקופת השואה, באמצעות דיון במושגים, במינוח ובהיסטוריה יוגרפיה. האסופה מחולקת לשבעה שערים: המושג 'שואה' והקשרו היהודי; הפשיזם והנאציזם ובדיקת הקשר ביניהם, תוך התמקדות בהולנד כמקרה מבחן; היודנרט; עזרה בהצלה וצפיית השואה; ההתנגדות; מספר הבטים של החיים הדתיים בתקופת השואה, והיישוב בארץ ותגובותיו לשואה.

שרה סטרומזה, ראשיתו של פולמוס הרמב"ם במזרח: איגרת ההשתקה על אודות תחיית המתים ליוסף אבן שמעון, יד יצחק בן-צבי, ירושלים תשנ"ט, 174-XVII עמ', מפתחות.

ישראל ברטל וישראל גוטמן (עורכים), קיום ושבר: יהודי פולין לדורותיהם, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, ירושלים תשנ"ז, 575 עמ', מפתח, מפות, תמונות.

כרך ראשון מבין שני כרכים על תולדות יהודי פולין. בכרך הראשון עשרים וחמישה מאמרים, פרי עטם של חוקרים מהארץ ומהעולם. הוא עוסק בתולדות הקיבוץ היהודי בפולין מן המאה הי"ג ועד המאה הכ'. הקיבוץ נחלק לארבעה שערים, בסדר כרונולוגי: התבססות והתרחבות, מגזירות ת"ת-ת"ט עד חלוקת פולין, בימי פולין המחולקת, פולין העצמאית והשואה. המאמרים מנתחים את תולדות יהודי פולין על פי מאפיינים חברתיים, כלכליים, פוליטיים ודתיים, תוך התייחסות לשינויים שחלו בחברה היהודית בפולין ולתמורות ביחסים בין היהודים לסביבתם.

חוה לצרוס יפה, עולמות שזורים: ביקורת המקרא המוסלמית בימי הביניים, מוסד ביאליק, ירושלים תשנ"ט, 255 עמ', נספח, מפתחות.

תרגום עברי של הספר *Intertwined Worlds*. הספר עוסק ביחסם של סופרים מוסלמים בימי הביניים למקרא. המוסלמים, בניגוד לנוצרים, לא קידשו את הטקסט המקראי, וטענו שהיהודים השמיטו ממנו את הנבואות על הופעת מוחמד והוסיפו לו סיפורי חטא על האבות. הם אף טענו שאין למקרא שרשרת מסירה מהימנה כפי שיש לקרואן ועל כן תקפותו של המקרא פקעה. את טענותיהם

י"ל מאגנס, ירושלים תשנ"ט, 236 עמ', ביבלי, מפתחות.

מחקר הבוחן את פעילותה של משלחת האצ"ל בארצות הברית בשנים 1939–1948 על רקע אירועי התקופה. הספר פותח בשנות השלושים המאוחרות, בגיבוש האצ"ל מתוך שרידי 'הגנה ב'. לאחר מכן מתואר הרקע הארגוני, התנועתי והאישי להקמת המשלחת. עיקר הדיון מתמקד בשני המעגלים שבתוכם פעלו חברי המשלחת בשנות הארבעים: מעגל רביוניסטי ומעגל יהודי אמריקני, ומפרט את הגופים השונים שהקימו חברי המשלחת: הוועד למען הקמת צבא עברי, ועד החירום להצלת יהודי אירופה, הוועד העברי לשחרור האומה והליגה למען ארץ ישראל חופשית. הפרק האחרון בספר מעריך את פעילותה של משלחת האצ"ל בארצות הברית בפרספקטיבה היסטורית.

Shmuel Almog, Jehuda Reinharz & Anita Shapira (eds.), *Zionism and Religion*, Brandeis University Press and Zalman Shazar Center for Jewish History, Hanover–London 1998, xii+352 pp., index.

קובץ מאמרים של חוקרים מהארץ ומארצות הברית על הקשרים שבין לאומיות לדת ביהדות, המבוסס על כנס בינלאומי שהתקיים באוניברסיטת ברנדייס בנושא ציונות ודת. המאמרים בוחנים הגדרות של קבוצות דתיות כגון חילונים, דתיים, לא־דתיים, אורתודוקסים, אולטרה־אורתודוקסים, וכיצד באלה, ועוסקים ביחסים שבין דת ללאומיות. הספר מחולק לארבעה שערים: הראשון עוסק במסורת ובמודרניות במזרח אירופה, השני דן

פרסום מלא ראשון של 'אגרת ההשתקה בביאור קבוץ המתים', שכתב תלמידו האהוב של הרמב"ם, יוסף אבן שמעון, בסוף המאה הי"ב כתשובה לגאון שמואל בן עלי. האגרת משתלבת בוויכוח המתמשך בעניין תחיית המתים, והיתה לה השפעה רבה בהתססת הרוחות ב'פולמוס הרמב"ם במזרח'. היא כוללת טיעונים אפולוגטיים המתרצים את דברי הרמב"ם וטיעונים פולמוסיים המפריכים את הטענות שהועלו נגדו. מן האגרת ניתן ללמוד כיצד הפכה שאלת תחיית המתים לבעיה מרכזית, שהסעירה את העולם היהודי במאות הי"ב–ה"ג, והיא חושפת הבטים שונים של ההגות היהודית בתקופה זו. הספר כולל את שני הנוסחים של האגרת, תרגום הטקסט לעברית, פירוש האגרת והסוגיות הנדונות בה, ומבוא המציג את הרקע לכתיבת האגרת ואת משמעותה.

אלחנן ריינר, ישראל תא־שמע וגדעון עפרת, יריעות: מסה, עיון ומחקר במדעי היהדות המשיקים למדעי הרוח והחברה הכלליים, הוצאת אורנה הס, ירושלים תשנ"ט, 35 עמ'.

חוברת ראשונה של 'יריעות', המוקדשת לזכר יצחק הס. החוברת נועדה לשמש במה לבירור נושאים תרבותיים שונים. החוברת שלפנינו כוללת את מאמרו של אוריאל סימון: 'מעמד המקרא בחברה הישראלית: ממדרש לאומי לפשט קיומי', ורישומי עיפרון ופחם של הצייר אהרון כהנא.

יהודית תידור־באומל, בין אידאולוגיה לתעמולה: משלחת האצ"ל בארצות הברית ושורשי הימין היהודי המיליטנטי באמריקה, הוצאת ספרים ע"ש

Ministero per i beni culturali e ambientali,
Ufficio centrale per i beni archivistici,
Roma 1998, 307 pp.

אסופה של שלושה עשר מאמרים שנישאו
בכנס שנערך באוניברסיטת תל-אביב בשנת
1995. הקובץ עוסק בהבטים שונים של חיי
היהודים במדינת האפיפיור, וכולל מאמרים
באנגלית ובאיטלקית של חוקרים מהארץ
ומהעולם.

José Luis Lacave, *Los Judíos del Reino de
Navarra: Documentos hebreos 1297-1486*,
Gobierno de Navarra, Pamplona 1998, 554
pp., index.

תרגום של שישים ואחד מקורות עבריים
העוסקים בחיי היהודים בנאבארה. בין
המקורות: מינוי רבנים, כתובות, תכתובת
כלכלית, ועוד.

Monika Richarz & Reinhard Rürup (eds.),
*Jüdisches Leben auf dem Lande (Schriften-
reihe wissenschaftlicher Abhandlungen des
Leo Baeck Instituts, 56)*, Mohr Siebeck,
London-Tübingen 1997, 444 pp., registern.

עשרים ושניים מאמרים על תולדות יהודי
גרמניה. המאמרים עוסקים במאה ה־17,
בהתפתחות תנועת האמנציפציה, בתנועות
הגירה של יהודים בתוך גרמניה ומתוך
גרמניה, בחיסול יהודי גרמניה בתקופת הרייך
השלישי, ובקהילה המתחדשת בגרמניה כיום.
המחקרים בוחנים הן את תולדות יהודי גרמניה
והן תחומים נוספים: התרבות, הדת, התכרה

באורתודוקסיה, בליברליזם ובציונות במערב
אירופה, השלישי מנתח את היהדות הרפורמית,
הקונסרבטיבית והאורתודוקסית, תוך התייחסות
לציונות בארצות הברית, והשער הרביעי
מתמקד במסורת ובציונות ביישוב בארץ
ישראל. המחקרים מבוססים על גישות
שונות: היסטוריות, סוציולוגיות, תאולוגיות
ומשפטיות. המהדורה העברית: ציונות ודת,
ירושלים תשנ"ד

Ron Barkai, *A History of Jewish
Gynaecological Texts in the Middle Ages*,
Brill, Leiden 1998, x+241 pp., bibl., indices.

מחקר על תולדות הרפואה היהודית בימי
הביניים, תוך התמקדות ברפואה יהודית של
נשים. הספר מחולק לשני חלקים. בחלק
הראשון מציג המחבר את הרקע ההיסטורי של
הרפואה היהודית בימי הביניים ואת המקורות
היהודיים-הערביים המרכזיים בנושא זה. הוא
משווה את הרפואה היהודית למדע הרפואה
הלטיני והערבי, תוך הסתמכות על מקורות
ביוונית, בלטינית, בערבית ובעברית. מכל
אלה הוא לומד על העיסוק הרב של רופאים
יהודים ברפואת נשים, ועל הדימוי של המינים
השונים בעיני סופרים בימי הביניים. החלק
השני כולל מהדורות ביקורתיות של שישה
מקורות נבחרים העוסקים ברפואת נשים
יהודית בימי הביניים. המקורות שופכים אור
על חיי נשים בימי הביניים בספרד, בדרום
צרפת ובאיטליה.

*Italia Judaica: Gli ebrei nello Stato
Pontificio fino al Ghetto (1555) (Pubbli-
cazioni degli archivi di stato, saggi, 47)*,